

Sygn. akt IV CSK 429/21

POSTANOWIENIE

Dnia 28 września 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marcin Łochowski

w sprawie z wniosku G. B.
o ustanowienie likwidatora,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 28 września 2021 r.,
na skutek skargi kasacyjnej wnioskodawcy
od postanowienia Sądu Okręgowego w Olsztynie
z dnia 24 marca 2021 r., sygn. akt V Ga 258/20,

odrzuca skargę kasacyjną.

UZASADNIENIE

Wnioskodawca wniósł skargę kasacyjną od postanowienia Sądu Okręgowego w Olsztynie z 24 marca 2021 r., oddalającego apelację wnioskodawcy od postanowienia Sądu Rejonowego w Olsztynie z 19 maja 2020 r., którym został oddalony wniosek o ustanowienie likwidatora w celu dokończenia likwidacji Spółdzielni Usług Rolniczych w D., wykreślonej z Krajowego Rejestru Sądowego. Wnioskodawca zaskarżył to postanowienie w całości, wnosząc o jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania. W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący powołał się na występowanie w sprawie istotnych zagadnień prawnych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 519¹ § 3 k.p.c. w postępowaniu rejestrowym skarga kasacyjna przysługuje jedynie od postanowień sądu drugiej instancji w przedmiocie wpisu lub

wykreślenia z rejestru podmiotu podlegającego rejestracji. Postępowaniem rejestrowym w rozumieniu art. 519¹ § 3 k.p.c. - obok postępowań rejestrowych związanych z prowadzeniem rejestrów o charakterze podmiotowym (postanowienie Sądu Najwyższego z 8 lipca 1998 r., III CZP 26/98) - jest także każde postępowanie prowadzone przez sąd rejestrowy na podstawie przepisów kodeksu spółek handlowych oraz pozostałych przepisów regulujących funkcjonowanie innych podmiotów podlegających wpisowi do rejestru (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 6 stycznia 2000 r., I CZ 208/99). Stanowisko to jest zgodne z poglądem wyrażonym w postanowieniu Sądu Najwyższego z 16 kwietnia 1997 r., I CZ 24/97, według którego postępowaniem rejestrowym jest każde postępowanie przed sądem rejestrowym, bez względu na jego przedmiot, jeżeli dotyczy wpisu podmiotu gospodarczego do rejestru handlowego lub podmiotu już wpisanego do tego rejestru (zob. też postanowienie Sądu Najwyższego z 11 marca 1998 r., III CZ 10/98).

Nie ulega wątpliwości, że zaskarżone postanowienie zostało wydane przez sąd rejestrowy i odnosi się do ustanowienia likwidatora majątku spółdzielni. Zapadło więc w postępowaniu rejestrowym, ale nie jest postanowieniem w przedmiocie wpisu lub wykreślenia z rejestru jakiegokolwiek podmiotu. Intencją wnioskodawcy nie jest w szczególności doprowadzenie do wpisania do KRS wykreślonej spółdzielni, czy też wykreślenia wpisu o jej wykreśleniu. Skarżący dąży jedynie do ustanowienia likwidatora w celu dokończenia likwidacji majątku tej spółdzielni. Przedmiotem zaskarżonego postanowienia jest zatem ustanowienie likwidatora. Przesądza to o niedopuszczalności wniesionej skargi kasacyjnej.

Sąd Najwyższy nie podziela przy tym stanowiska wyrażonego w postanowieniu z 19 września 2013 r., I CZ 69/13, w którym została sformułowana teza o dopuszczalności skargi kasacyjnej w sprawie o otwarciu likwidacji uzupełniającej spółki akcyjnej. Uzasadniając ten pogląd Sąd Najwyższy wskazał, że „względy formalne, wynikające z wąskiego odczytania <<sprawy o wpis lub wykreślenie z rejestru podmiotu podlegającego rejestracji>>, o jakich mowa w art. 519¹ § 3 k.p.c., uniemożliwiłyby rozstrzygnięcie powstałej kwestii prawnej, a do tego drogą wykładni przepisu nie powinno się doprowadzać”. Takie ujęcie powodowałoby, że zakres dopuszczalności skargi kasacyjnej nie byłby wyznaczany

przez art. 519¹ k.p.c., ale przez istotność zagadnienia prawnego sformułowanego w skardze kasacyjnej. Innymi słowy, skarga kasacyjna byłaby dopuszczalna w każdej sprawie, jeżeli występowałoby w niej istotne zagadnienie prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.). Taka wykładnia nie jest możliwa, ponieważ pozbawiłaby art. 519¹ k.p.c. jakiegokolwiek znaczenia i przesądzałaby o tym, że dopuszczalność skargi kasacyjnej uzależniona byłaby od dyskrecyjnej decyzji Sądu Najwyższego.

Wnioskodawca upatruje istnienia interesu prawnego w ustanowieniu likwidatora ze względu na ujawnienie wykreślonej z KRS spółdzielni w księdze wieczystej jako współwłaściciela nieruchomości, w odniesieniu do której wnioskodawca zamierza złożyć wniosek o stwierdzenie zasiedzenia. Według skarżącego, implikuje to konieczność udziału w takim postępowaniu likwidatora majątku spółdzielni. Tak zdefiniowany interes wnioskodawcy jest wysoce wątpliwy. Zgodnie bowiem z art. 510 § 1 k.p.c. zainteresowanym w sprawie jest każdy, czy ich praw dotyczy wynik postępowania. Trudno przyjąć, że postępowanie o stwierdzenie zasiedzenia nieruchomości, której współwłaścicielem była spółdzielnia, wykreślona z KRS, dotyczy praw przysługujących tej spółdzielni. Na skutek wykreślenia z KRS spółdzielnia ta utraciła przecież osobowość prawną (zob. art. 37 k.c.) nie może wobec tego być podmiotem jakichkolwiek praw i obowiązków. Wnioskodawca powinien więc we wniosku wszczynającym postępowanie o stwierdzenia zasiedzenia wskazać aktualnego współwłaściciela nieruchomości (art. 511 § 1 k.p.c.). W przypadku podmiotu wykreślonego z KRS po 1 stycznia 2015 r. byłby to na podstawie art. 25e ust. 1 ustawy z dnia 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym (t.j. Dz.U. z 2020 r., poz. 112 ze zm.) Skarb Państwa (postanowienie Sądu Najwyższego z 15 lutego 2019 r., III CZP 83/18). Bardziej złożona sytuacja dotyczy majątku pozostałego po podmiotach wykreślonych z KRS przed tym dniem (zob. uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z 3 grudnia 2014 r., III CZP 90/14).

Kwestia ta z perspektywy wnioskodawcy, zamierzającego wszcząć postępowanie o stwierdzenia zasiedzenia, nie może mieć decydującego znaczenia. Rację ma skarżący, że zgodnie z art. 511 § 1 k.p.c. ma obowiązek wskazać we wniosku o wszczęcie postępowania wszystkich zainteresowanych w sprawie. Jednak stosownie do art. 609 § 2 k.p.c. jeżeli wnioskodawca nie wskazuje innych

zainteresowanych, orzeczenie może zapaść dopiero po wezwaniu innych zainteresowanych przez ogłoszenie. Sąd może zarządzić ogłoszenie również w innych wypadkach, jeżeli uzna to za wskazane. Wnioskodawca powinien zatem we wniosku o stwierdzenie zasiedzenia wskazać dotychczasowego właściciela (współwłaścicieli) nieruchomości. Gdyby z przyczyn od siebie niezależnych tego nie uczynił, sąd powinien z urzędu podjąć czynności zmierzające do ustalenia właściciela i wezwania go do udziału w sprawie (art. 510 § 2 k.p.c.), a gdyby czynności te nie przyniosły rezultatu - zarządzić ogłoszenie przewidziane w art. 609 § 2 k.p.c. (postanowienie Sądu Najwyższego z 18 lutego 2015 r., I CSK 82/14). Przepis art. 609 § 2 k.p.c. stosuje się wtedy, gdy wnioskodawca nie może wskazać osób zainteresowanych ponieważ są one nieznane, a ustalenie tych osób jest dla niego praktycznie niewykonalne (postanowienie Sądu Najwyższego z 24 listopada 1998 r., I CKN 897/97). W konsekwencji, obiektywna niemożliwość wskazania współwłaścicieli zasiadanej nieruchomości nie stanowi przeszkody we wszczęciu postępowania o stwierdzenia zasiedzenia, z tym że rozstrzygnięcie wniosku musi zostać poprzedzone ogłoszeniem o toczącym się postępowaniu (art. 609 § 2 k.p.c.). Trudno bowiem wymagać, aby posiadacz nieruchomości, który nabył jej własność przez zasiedzenie, przed złożeniem wniosku o stwierdzenie zasiedzenia miał obowiązek najpierw uregulować, niejednokrotnie złożone i wymagające wszczynania długotrwałych i kosztownych postępowań, kwestie prawne dotyczące poprzednich właścicieli nieruchomości.

Z tych względów, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁶ § 3 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. oraz art. 519¹ § 3 k.p.c. odrzucił skargę kasacyjną.

ke